

การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน*

THE IDEOLOGICAL MOVEMENTS OF DEMOCRATIC REGIME WITH THE KING AS HEAD OF STATE, POPULAR SOVEREIGNTY

พงษ์ศักดิ์ พัวพรพงษ์*, นิชาภัทร มูลสกา

Phongsak Poupornphong*, Nichapat Moonsapar

มูลนิธิสุริยา ฝ่ายบริหาร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Suriya Foundation Executive, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: phongsakdr@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ผ่านกลุ่มนิสิต นักศึกษา นักกิจกรรมที่เคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการค้นหาค้นหาข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบเป็นกลุ่ม และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ จำนวน 5 คน นักกฎหมาย จำนวน 5 คน และกลุ่มนิสิต นักศึกษา นักกิจกรรม จำนวน 30 คน วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน มีปัจจัยสภาพเศรษฐกิจขัดขวางการขับเคลื่อนความเป็นประชาธิปไตยอย่างเหนียวแน่น ความซับซ้อนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยที่ยังไม่สมบูรณ์ การปรับตัววัฒนธรรมของสังคมที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับอุดมการณ์และกลไกของประชาธิปไตย การยอมเสียสละประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก การใช้สิทธิเสรีภาพอย่างมีขอบเขตไม่ก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การส่งเสริมการขับเคลื่อนทางความคิดมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนคือการที่ประชาชนมีอำนาจเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชนและมีอำนาจในการตรวจสอบ และถอดถอน หากพบว่าผู้แทนที่ตนเองเลือกเข้าไปทำหน้าที่มิได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต การพัฒนาแนวคิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประชาธิปไตยคือหลักธรรมต้องขับเคลื่อนทางความคิดในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย มี 5 ประการ คือ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เสรีภาพบริบูรณ์ของบุคคล ความเสมอภาค หลักกฎหมาย และการปกครองจากการเลือกตั้ง

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนทางความคิด, ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข, อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

Abstract

The study on The Ideological Movements of the Democratic Regime with the King as Head of State, Popular Sovereignty, is a group of students and political activists; this is a qualitative research study. The data were searched for through documentary research and in-depth interviews. The group of informants, there were 5 academics, 5 lawyers, and 30 students and activists. The data was analyzed using content analysis techniques, synthesized data, and performed descriptive analysis. The results of the study found that promoting democratic ideas under the institution of the monarchy as the head of state, where sovereign power belongs to the people, has economic factors that firmly obstruct the promotion of democracy. The complexity of the problems related to imperfect democracy, the adjustment of the existing social culture to align with the ideology and mechanisms of democracy, and the sacrifice of the public interest as the main principle. Exercising freedom within limits without encroaching on the freedom of others, accepting different opinions, and promoting the movement of ideas aimed at creating knowledge and understanding about democracy. The main principle of representative democracy is that the people have the power to elect representatives to govern for the benefit of the people to inspect and remove the representatives they have elected if they find that they are not acting honestly. To develop a more practical democracy is a principle that must drive thought in the principles of democratic governance. There are 5 principles: sovereignty belonging to the people, complete personal freedom, equality, the rule of law, and governance by-election.

Keywords: The Ideological Movements, Democratic Regime with The King As Head of State, Popular Sovereignty

บทนำ

นับแต่วันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับแรกให้แก่ราษฎรของท่าน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา ประเทศไทยที่คนไทยทุกคนรักยังมีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 18 ฉบับ ฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกำลังจะมีฉบับที่ 19 และฉบับต่อ ๆ ไป การมีรัฐธรรมนูญมากมายหลายฉบับทั้งที่เกิดจากการยึดอำนาจรัฐ และที่ไม่ได้เกิดจากการยึดอำนาจต่างดูเสมือนว่าเพื่อให้การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขดียิ่งขึ้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยความคิดของกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เข้าใจว่าเป็นตัวแทนของมหาชนคนไทย เพื่อให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนโดยแท้จริงหรือไม่ก็ตาม ยึดถือประโยชน์มหาชนโดยแท้จริงหรือไม่ก็ตาม ล้วนแต่ก่อให้เกิดคำถามว่าเพื่อประโยชน์มหาชนจริงหรือ เป็นเพียงการกระทำให้ประชาชนเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชนตามความหมายของคำว่าประชาธิปไตย (ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล, 2555) โดยหลัก

ประชาธิปไตยแม้ว่าอำนาจอธิปไตยนั้น ประชาชนจะมอบให้แก่ผู้แทนของตนไปเป็นผู้ปกครองแล้วก็ตาม แต่แท้จริงยังมีประชาชนเป็นเจ้าของอยู่เสมอดังนั้น หากเมื่อใดมีการใช้อำนาจอธิปไตยที่มอบให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนแล้ว ประชาชนก็ย่อมมีความชอบธรรม ที่จะระงับยับยั้ง การใช้อำนาจและทวงอำนาจนั้นคืนมา (เชษฐา ทองยี่ง, 2564) รัฐธรรมนูญที่ดีมีความเป็นประชาธิปไตย จึงจะต้องมีหลักประกันเสรีภาพของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ ต้องกำหนดให้ประชาชนมีกลไกหรือเครื่องมือที่จะระงับยับยั้ง หรือทวงอำนาจอธิปไตยของตนคืนมาได้ ทั้งนี้การปกครองตามอำนาจอธิปไตย เป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ ในแต่ละระบอบการปกครองนั้น ผู้ถืออำนาจอธิปไตยของรัฐจะแตกต่างกันไป ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยถือว่าเป็นของปวงชน โดยยึดเอาเสียงส่วนใหญ่เป็นมติร่วม ในระบอบอภิชนาธิปไตยหรือคณาธิปไตย (โอกาส เทพละกล, 2565) อำนาจอธิปไตยจะถูกแบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) อำนาจบริหาร อำนาจในการบริหารนั้นคือ อำนาจของผู้บริหาร ตัวอย่างเช่น นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ผู้ซึ่งใช้อำนาจนั้น ในการบริหาร และการจัดการให้บ้านเมืองดำเนินไปอย่างสงบสุข 2) อำนาจนิติบัญญัตินั้นคือ อำนาจของรัฐสภา ผู้ใช้อำนาจนี้ในการออกกฎหมาย และมีอำนาจในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และ 3) อำนาจตุลาการนั้นคือ อำนาจของศาล ผู้ซึ่งทรงสิทธิ์ในการใช้อำนาจอธิปไตย เพื่อพิจารณาอรรถคดีต่าง ๆ และออกคำสั่งในการบังคับโทษให้เกิดแก่ผู้กระทำความผิดการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วนเช่นนี้ เป็นหลักการที่สำคัญในเรื่องของการแบ่งแยกอำนาจในการปกครอง ออกเป็นการบริหาร การออกกฎหมาย และการพิจารณาตัดสินคดี แต่อย่างไรก็ตาม อำนาจอธิปไตยที่แสดงออกมาทั้ง 3 ประการนั้น ล้วนมีแก่นแท้ หรือเนื้อหาเดียวกัน อันว่าด้วยอำนาจในการปกครองสูงสุด ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมแห่งความชอบธรรมในการปกครองประเทศทั้งปวง (ถาปกรณ กำนิตศิริ, 2564) หลักประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งหรือมีผู้แทนจะมีหลักเกณฑ์ขั้นต่ำ 3 ประการ คือ ผู้ปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้ปกครอง ผู้ใต้ปกครองจะต้องมีสิทธิเปลี่ยนตัวผู้ปกครองได้เป็นครั้งคราว สิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานของประชาชนจะต้องได้รับการคุ้มครอง อย่างไรก็ตามมีข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า การร่างและจัดทำรัฐธรรมนูญสำหรับใช้ปกครองประเทศนั้นมี ข้อจำกัดอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์ในสังคมและเจตนารมณ์ของประชาชน ณ ห้วงเวลานั้น ๆ อีกทั้งยังเป็นไปตามอัตวิสัย ค่านิยมและความเชื่อของกลุ่มผู้ร่างรัฐธรรมนูญอีกด้วย (นฤตม แป้นเจริญ, 2568)

สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ กรณี พฤติกรรมประชาธิปไตยของคนไทย ณ วันที่ จำนวนทั้งสิ้น 1,026 คน (สำรวจทางออนไลน์) ระหว่างวันที่ 19 - 22 มิถุนายน 2566 พบว่า ประชาชนคิดว่าตนเองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยระดับมาก ร้อยละ 50.78 โดยมองว่าประเทศไทย ณ วันนี้ มีความเป็นประชาธิปไตยระดับปานกลาง ร้อยละ 48.54 ทั้งนี้เห็นว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยแสดงออกได้โดยการเคารพในสิทธิ หน้าที่ และความเห็นของผู้อื่น ร้อยละ 92.69 ความสำคัญของพฤติกรรมประชาธิปไตยทำให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความเห็น มุมมอง และยอมรับความแตกต่างระหว่างกัน ร้อยละ 75.29 อุปสรรคของการมีพฤติกรรมประชาธิปไตย คือ การถูกแทรกแซง ควบคุมอำนาจ ละเมิดสิทธิเสรีภาพ ร้อยละ 70.57 ส่วนการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง ร้อยละ 72.27 จากผลการสำรวจสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความตระหนักรู้ในพฤติกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น เห็นความสำคัญของส่วนรวมโดยมองว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยไม่ใช่เพียงแค่การออกไปเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเคารพในสิทธิ หน้าที่ และความเห็นของผู้อื่นด้วย ทั้งนี้แม้ประชาชนจะเห็นความสำคัญของประชาธิปไตย

มากเพียงใด แต่หากถูกควบคุม ละเมิดสิทธิเสรีภาพ ก็ยังไม่สามารถไปถึงจุดที่เรียกว่า “มีความเป็นประชาธิปไตย” ได้อยู่ดี (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2566) แม้ว่าจะมีความตระหนักมากขึ้น แต่ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยไทย ส่วนหนึ่งยังคงมาจากระบบคิดและวิธีการมองประชาธิปไตย ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคขั้นพื้นฐานมาก เมื่อระบบคิดและวิธีการมองปัญหา ไม่เป็นจริง ย่อมเป็นไปได้ที่จะให้หนทางแก้ไขปัญหานั้นเป็นจริง ดังนั้นการแก้ไขเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยในประเทศไทยอย่างเป็นจริง จะต้องแก้ที่ระบบคิดและวิธีการมองประชาธิปไตยเป็นเบื้องต้น การที่ประชาชนมีความเป็นเจ้าของและแสดงสิทธิอำนาจอธิปไตยของตนอย่างสมบูรณ์มากขึ้น นอกเหนือจากการใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อมอบอำนาจอธิปไตยแก่ผู้แทนของตน การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการเมืองภาคประชาชนเช่นนี้โดยหลักประชาธิปไตยแล้วการเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองต่าง ๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของประชาชนมีอิสระในการเลือกในการ ทำหรือไม่ทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ “การเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะโดยตรง โดยไม่ผ่านตัวแทนของพรรคการเมืองหรือหน่วยงานราชการใน 3 แนวทางได้แก่ การริเริ่มกฎหมาย การลงประชามติ และการถอดถอน (ประเวศ วะสี, 2561) บทบาทการเมืองภาคประชาชนจึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งย้ำแนวคิดที่ว่าเมืองไม่ใช่แค่เลือกตั้ง “การเมืองภาคประชาชนนั้นมีสิ่งพื้นฐานหรือเงื่อนไขอยู่สองประการคือจะต้องมีการดำรงอยู่ของพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็นอย่าง เสรีเช่นเสรีภาพของสื่อมวลชน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของปัจเจกหรือกลุ่มคณะและจะต้องมีการยอมรับ กฎหมายถึงสิทธิในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนทุกกลุ่มที่กระทำโดยสันติไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการชุมนุมหรือการปฏิเสศคำสั่งของรัฐ (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2557) สังคมจะเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นได้ย่อมต้องมีระเบียบวินัย และผู้นำของสังคมเป็นหลักในการปกครอง ผู้นำสังคมระดับประเทศ โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของประธานาธิบดี หรือพระมหากษัตริย์สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่การใช้พระราชอำนาจด้านนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ทรงมิได้ใช้พระราชอำนาจเหล่านั้น ด้วยพระองค์เอง แต่มีองค์การหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต่าง ๆ กันไป พระราชอำนาจทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นฐานะประมุขของรัฐ หรือในฐานะอื่น ได้ถูกกำหนดไว้โดยชัดแจ้งแล้วในรัฐธรรมนูญ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2475)

ดังนั้นการขับเคลื่อนทางความคิดของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนถูกกละเลย ผลที่ตามมาคือประชาธิปไตยและการเมืองไทยตกอยู่ในสภาพไร้ทิศทาง เป้าหมายการสนองตอบความต้องการของประชาชน ผลประโยชน์ของประเทศชาติ ที่อำนาจต้องเป็นของปวงชนโดยแท้จริง ขณะนี้กลับมีคำถามว่า ใครคือประชาชน ถ้าคนไทยทุกคนคือประชาชนอย่างนั้นหมายความว่าประชาธิปไตยจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์ของคนไทยทุก ๆ คน การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน ต้องพัฒนาวิถีแนวความคิดให้ประชาชนมีจิตสำนึกแบบประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเกิดจากความรู้สึกของคนในสังคมว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและประเทศเป็นของทุกคนจรรโลงให้ประชาธิปไตยดำเนินไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการค้นหาข้อมูลโดย

ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ประกอบด้วยเอกสารวิชาการเพื่อสร้างการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสนทนากลุ่ม จากผู้ที่มีความรู้ ความสนใจ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เพื่อหาความรู้ที่เหมาะสมมาสังเคราะห์ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญ มุ่งเน้นการสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ นักวิชาการ นักกฎหมาย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากบทบาททางด้านการเมืองเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เป็นแบบที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เป็นการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มนิสิตนักศึกษา นักกิจกรรม โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากบทบาททางด้านการเมือง และนักกิจกรรมที่เคลื่อนไหวทางการเมืองโดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูล จากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบ สัมภาษณ์เชิงลึก แบบการสนทนากลุ่ม รวมถึงเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในส่วนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็น สำคัญตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ประเภทการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยจะพูดคุยอย่างไม่

เป็นทางการ การถามซ้ำ หรือให้ยกตัวอย่างโดยอาศัยแนวคำถามที่สร้างขึ้น และใช้คำถามย่อย เพื่อเจาะลึกข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลบอกเล่าประสบการณ์ของตนอย่างลึกซึ้งและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ระยะเวลาในการให้สัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อให้ได้องค์ความรู้เป็นทางเลือกในการพัฒนาการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม ดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและถอดบทเรียน ด้วยการแปลข้อมูลพร้อมให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง มุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ในความรับรู้ของสังคมไทย ประชาธิปไตยมีสองแบบหนึ่ง แบบอังกฤษที่ยังคงรักษาสถาบันภาพของกษัตริย์ไว้ กระบวนการของอังกฤษผ่านการต่อสู้ยาวนาน 700 - 800 ปีกว่าสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นอำนาจที่สำคัญที่สุด แต่ก็ยังมีสถาบันกษัตริย์เป็น Head of State (ประมุขแห่งรัฐ) ในขณะที่การปฏิวัติอเมริกาและต่อมาคือปฏิวัติฝรั่งเศส ได้สร้างประชาธิปไตยเป็นแบบสาธารณรัฐที่มีประมุขจากการเลือกตั้ง ดังนั้นชุดความรู้ประชาธิปไตยในสังคมไทยจึงมีว่า จะเป็นประชาธิปไตยแบบอังกฤษหรืออเมริกา เพราะสังคมไทยมีความสืบเนื่องของสถาบันกษัตริย์มานาน กลุ่มผู้นำที่ต้องการเปลี่ยนแปลงจึงต้องตระหนักเสมอว่าถ้าการที่จะล้มเลิกสถาบันบางสถาบันลงอาจส่งผลถึงความวุ่นวายทางสังคมการเมืองได้ เราจะเห็นว่ากรณีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจคือของฝรั่งเศสที่อีกร้อยปีถึงจะลงตัวเพราะมีการต่อสู้ ดึงไปดึงมาตลอดเวลา หลักการของประชาธิปไตยถือว่าการปกครองเป็นของประชาชน จึงถือว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบและผูกพันต่อระบอบการปกครองและมีหน้าที่ต้องรักษาประชาธิปไตยให้ยืนยาว เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การปกครองตามหลักการที่ว่าเป็นการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชนจึงถือว่าเป้าหมายหรือนโยบายในการบริหารประเทศจะต้องมุ่งประโยชน์แก่คนส่วนมาก

หลักในการตัดสินใจปัญหาและการปกครองประเทศ ประชาชนมีความเท่าเทียมกัน และมีสิทธิเสรีภาพทุกอย่างตามกฎหมาย รัฐบาลอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนทั้งในทางตรง ได้แก่การลงเสียงประชามติและทางอ้อมโดยผ่านสภาผู้แทนราษฎร อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งถือว่าเป็น

องค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองของรัฐที่มีอิสระ เสรีภาพ และมีความเป็นเอกราช มีอำนาจในการบริหารราชการ ทั้งกิจการภายในและภายนอกประเทศได้อย่างเต็มที่ โดยแยกเป็น 3 ลักษณะ คือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายความว่าของประชาชนของรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ระบุว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งหมายความว่าในทางการเมืองประชาชนมีอำนาจสูงสุด แต่การใช้อำนาจทางกฎหมายต้องผ่านสถาบันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลที่พิพากษา อรรถคดีตามกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้วในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ และตามขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้นองค์ประกอบของผู้ใช้อำนาจก็จะต้องมีสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันนิติบัญญัติ สถาบันบริหาร และสถาบันตุลาการ อำนาจอธิปไตยตามกฎหมายไม่ได้อยู่ที่รัฐสภาเท่านั้น แต่แยกกันอยู่ใน 3 สถาบัน การใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน และให้ม็องคร 3 ฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบ ในแต่ละส่วนนี้ เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยที่ไม่ต้องการให้มีการรวมอำนาจ แต่ต้องการให้ถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งกันและกัน เพราะหากองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจมากกว่าหนึ่งส่วนแล้ว อาจเป็นช่องว่างให้เกิดการใช้อำนาจแบบเผด็จการได้ การแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของส่วนรวมดังกล่าวอยู่ที่ปัจเจกชนแต่ละคนได้รับการปรึกษา กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การตัดสินใจทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยแล้วจะต้องมีการปรึกษาหารือและสอบถามพลเมืองของรัฐ ดังนั้นแนวความคิดประชาธิปไตยทางตรงจึงเกิดขึ้น ณ.ตรงนี้ ประชาชนจึงเป็นผู้ทรงสิทธิหรือเจ้าของสิทธิในอำนาจอธิปไตย การแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของสิทธิดังกล่าวก็เช่น การลงประชามติโดยประชาชน การถอดถอนผู้แทนราษฎรโดยประชาชน ในตัวอย่างดังกล่าวเป็นการแสดงออกซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงจากประชาชน รัฐธรรมนูญของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขส่วนใหญ่ใช้ถ้อยคำอำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน ประเทศไทยเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี 2475 ปรัชญารากฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือ ธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) มนุษย์โดยธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นผู้มีเหตุผล เสรีภาพของมนุษย์ (Liberty) ถือว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพภายใต้สัญญาประชาคมตามแนวคิดของรูสโซ ผู้ทรงอำนาจอธิปไตย คือประชาชนที่มารวมตัวกัน ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ (Equality) มนุษย์ มีความสามารถที่แตกต่างกันแต่โดยธรรมชาติมนุษย์มีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะมีชีวิตที่ดี ในสังคมและอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) หลักการของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้แก่หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักเสียงข้างมาก และหลักกฎหมาย และรูปแบบการเมืองประชาธิปไตยประเทศไทยได้เลือกรูปแบบการควบอำนาจ (Fusion of Power) หรือโดยทั่วไปเรียกว่าระบบรัฐสภา (Parliamentary System) เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาจากประเทศอังกฤษ โดยที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นสัตว์การเมือง “ไม่ว่าคุณจะทำอะไรก็เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่ แต่การเมืองจะเกี่ยวข้องกับชีวิตคุณอย่างแน่นอน” นั่นก็คือการเมืองจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตการดำรงชีวิตทุกด้านทุกมิติ เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การเมืองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม

การขับเคลื่อนทางความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยยังมีปัญหาอยู่มากมายทั้งปัญหาเชิงระบบ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบ สถาบันรัฐสภา พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น และ

ปัญหาคนทางการเมืองซึ่งเกิดจากการหล่อหลอมทางสังคมการเมืองไทย ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ทักษะ ค่านิยมที่เป็นแนวโน้มของการรับรู้ อารมณ์ ความรู้ และการประเมินคุณค่า ส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีต่อ ระบบการเมือง ก่อตัวสะสมเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เอื้อและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มี รากฐานมาจากกลุ่มประเทศตะวันตก ส่งผลต่อรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ก่อผลให้ได้ลักษณะ การเมืองที่ไม่พึงประสงค์เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ เช่น การใช้เงินเป็นใหญ่ การผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยคนจำนวนน้อย คนที่มีความสามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ยาก การทุจริต ประพฤติมิชอบ เติบโตการโดยระบบรัฐสภา การต่อสู้ขัดแย้งเรื้อรังและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองการบริหาร และทางนิติบัญญัติ และขาดสถานะผู้นำทางการเมือง นับวันปัญหาการใช้เงินเป็นใหญ่มีความรุนแรงมากขึ้นจน กลายเป็นการเมืองเงินตราหรือธนาคาธิปไตย (Money Politic) จนนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงอย่างไม่เคยปรากฏ มาก่อน ท่ามกลางบริบทสังคมโลกทุนนิยมที่ไร้พรมแดน การแก้ปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ดูเสมือนว่าจะ เน้นหนักไปที่การแก้ปัญหาเชิงระบบโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็แก้ และพัฒนาได้ระดับหนึ่ง แต่ปัญหารากฐานการ พัฒนาประเทศที่เกิดความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรม ที่นอกจากไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ซ้ำร้ายจะมีมากขึ้นทุกขณะ การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการประชาธิปไตยที่สำคัญที่สุด คือการเมืองภาคประชาชนหรือการเมืองภาค พลเมืองทั้งที่ไม่เข้าใจและเข้าใจไม่ตรงกันที่ส่งผลต่อปัญหาความขัดแย้งรุนแรง จนสังคมเรียกร้องการปรองดอง สมานฉันท์ สงบสุข และยั่งยืนของการเมืองทุกระดับ ทำอย่างไรให้คนไทยโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น อันหมายถึงการ ปกครองท้องถิ่นที่เป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตยระดับชาติ มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับ วัฒนธรรมประชาธิปไตยซึ่งหมายถึงการหล่อหลอมมาตั้งแต่ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะและพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทาง การเมือง และเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาทางการเมืองจึงต้องมีลักษณะรูปแบบและยุทธศาสตร์ ที่ถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพโดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านการสร้างวัฒนธรรมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกเหนือจาก การมุ่งพัฒนาที่มุ่งเน้นไปที่ระบบมากเกินไปจนลิดรอนพัฒนาคนทางการเมืองที่ต้องควบคู่กันไป

อภิปรายผล

การขับเคลื่อนทางความคิดประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของ ปวงชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของคนไทยทั่วไปนั้นยังจำกัดมาก หลักการสำคัญของ ระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนคือการที่ประชาชนมีอำนาจเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ปกครองเพื่อประโยชน์ของ ประชาชนและมีอำนาจในการตรวจสอบและถ่วงดุล หากพบว่า ผู้แทนที่ตนเองเลือกเข้าไปทำหน้าที่มิได้ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความสุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ เมษินทรีย์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตอบโจทย์ประเทศไทยในโลกศตวรรษที่ 21 หรือไม่อย่างไร พบว่า ประเทศไทย กำลังอยู่อยู่ในภาวะเสี่ยง โดยต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง วิกฤติซ้ำซาก และขีดความสามารถที่ เสื่อมถอย โดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะก่อให้เกิดความเป็น “ปกติสุข” และ “ประโยชน์สุข” กับประชาชน ต่อเมื่อมีความสมดุลใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์ รวมใจของคนในชาติ 2) มีรัฐที่นำเชื่อถือ และ 3) มีพลเมืองที่ร่วมกันรับผิดชอบ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ เชื่อมโยง

สัมพันธ์กันอย่างสนิท ความสมบูรณ์ในแต่ละองค์ประกอบย่อมส่งผลในองค์รวมทำให้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีโครงสร้างการปกครอง ที่ออกแบบไว้ให้มีการแบ่งบทบาทภารกิจที่เติมเต็มซึ่งกันและกัน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา จิตตเสถียร ที่ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางการเมืองของไทย: พบทางตันจริงหรือ ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งทางโครงสร้างที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง อำนาจตุลาการ และอำนาจบริหารนั้น ไม่มีความยุติธรรม การทำรัฐประหารถือเป็นการขัดกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การไม่ยอมรับกฎ กติกาตามแนวทางประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้มักอ้างสิทธิ เสรีภาพ แต่ขาดการคำนึงถึงภราดรภาพ คือ ทุกคนจะต้องมีความเท่าเทียมกัน การสื่อสารและการให้ข้อมูลแก่สังคมมีการบิดเบือน (สุพัตรา จิตตเสถียร, 2563) และสอดคล้องกับหลักแนวคิดของ Almond, G. A. & Verba, S. ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองหมายถึงแบบแผนของความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคล ที่มีต่อระบบการเมืองและต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง อธิบายว่าแบบแผนของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง พิจารณาได้จากความโน้มเอียง 3 ลักษณะ คือ 1) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Orientation) เป็นความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง 2) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกความรู้ (Affective Orientation) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง และ 3) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluative Orientation) เป็นการใช้ดุลพินิจและการตัดสินใจในการ ให้ความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมและปรากฏการณ์ทางการเมือง (Almond, G. A. & Verba, S., 1965) เมื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง (political socialization) ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองนั้นจะเริ่มต้นจากการรับรู้และความเข้าใจต่อระบบการเมืองเป็นเบื้องต้น เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างไรต่อระบบการเมืองส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองอย่างไรแล้วจะพัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึก ความรู้สึก ดังกล่าวอาจจะเป็นได้ทั้งความพอใจและไม่พอใจ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จากนั้นจะพัฒนาเป็นความเชื่อ และนำไปสู่การใช้ดุลพินิจ ในการตัดสินใจว่ามีบทบาทอย่างไร หรือไม่ต่อระบบการเมืองซึ่งเป็นผลจากการประเมินค่าของระบบการเมืองในขั้นสุดท้ายนั่นเอง และกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง ได้อธิบายสรุป ลักษณะทางวัฒนธรรมทางการเมืองไทยว่ามี ลักษณะ 1) ความยึดมั่นในตัวบุคคลมากกว่าหลักการหรือเหตุผล 2) ความยกย่องผู้ที่มีความรู้หรือมีเกียรติสูง 3) ความเคารพและคล้อยตามผู้มีวัยวุฒิสูง 4) ความนิยมเรื่องเงินคือแก้วสารพัดนึก เงินซื้อได้ทุกอย่าง และเงินคือพระเจ้า 5) ความรักความอิสระ 6) ความนิยมในอำนาจเป็นลักษณะอำนาจนิยม 7) ความเชื่อในโชคลางของคลั่งและไสยศาสตร์ 8) ความนิยมการเล่นพรรคเล่นพวก 9) เฉื่อยชาและความไม่กระตือรือร้นในทางการเมือง 10) นิยมระบบเจ้านาย กับลูกน้อง 11) มีการจัดลำดับฐานะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 12) ยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิม 13) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกแง่ร้าย ขาดความไว้วางใจผู้อื่น และ 14) รักสงบและประนีประนอม (กระทรวงมหาดไทย, 2550)

การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นตามหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ให้สิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาคแก่ประชาชนโดยยึดหลักกฎหมาย ไม่ยึดหลักตัวบุคคล แต่การปกครองต้องควบคู่ไปกับการศึกษาของประชาชนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องรับผิดชอบในฐานะ

เป็นของอำนาจอธิปไตย โดยรัฐต้องสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐ และอำนาจประชาชน การเพิ่มความเข้มแข็งของสังคมบนหลักนิติธรรม และการพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยของคนในชาติ

องค์ความรู้ใหม่

สภาพความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ ประเทศไทยปกครองด้วยรัฐธรรมนูญและมีรูปการปกครองคือ ระบบรัฐสภา (Parliamentary system) อำนาจอธิปไตยต้องเป็นของปวงชน มีหลักการปกครองอยู่ 5 ประการคือ 1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน 2) หลักบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ทางความคิดและการเมือง 3) หลักความเสมอภาคทางโอกาส 4) หลักนิติธรรม และ 5) รัฐบาลจากการเลือกตั้ง แม้ว่าประเทศไทยจะได้สถาปนาหลักการปกครองทั้ง 5 ดังกล่าวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน หรือเรียกว่าสถาปนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือการปฏิวัติประชาธิปไตยให้เป็นผลสำเร็จ การสร้างการปกครองแบบประชาธิปไตยจะเป็นสิ่งที่ดี แต่ไม่ทันการณ์ เพราะไม่อาจจะพัฒนาภาพรวมของประเทศให้ทันกับประเทศที่ผ่านการปฏิวัติประชาธิปไตยไปแล้ว 40 - 50 ปี หลักการปกครองดังต่อไปนี้เป็นหลักการปกครอง ด้วยการกระทำใด ๆ ในทางการเมืองระดับชาติ เป็นสัมพันธภาพระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และประชาชนต่อประชาชนแล้ว ให้คำนึงถึง ดังนี้ 1) หลักธรรมาธิปไตย (ถือธรรมเป็นใหญ่) 2) หลักพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ 3) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน 4) หลักบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ (ทางความคิดและการเมือง ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ) 5) หลักความเสมอภาค (ประชาชนมีความเสมอภาคทางโอกาส ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ) 6) หลักภราดรภาพ (ไม่แบ่งศาสนา, ชนชั้นวรรณะ) 7) หลักดุลยภาพ 8) หลักเอกภาพ และ 9) หลักนิติธรรม (ตามกฎหมายชาติ) หลักทั้ง 9 นี้ เป็นหลักทั่วไปปกคลุมเหตุปัจจัยอื่นทั้งหมด เป็นหลักที่ไม่ตาย มีความถาวร, เป็นอำนาจธรรมที่ใหญ่กว่าอำนาจอื่นทั้งหมด หลักทั้ง 9 มิติจึงเป็นศูนย์กลางของปวงชนทั้งแผ่นดิน ถ้าได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นหลักการปกครอง ก็จะนำไปสู่การแก้ปัญหาเหตุวิกฤตชาติได้สำเร็จ และสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอื่น ๆ ให้ลุล่วงไปเป็นลำดับ ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ได้แก่ 1) ปรับปรุงรัฐธรรมนูญ (กฎหมายหลัก) ทุกหมวด ทุกมาตราให้สอดคล้อง หรือขึ้นต่อหลักการปกครองดังกล่าว 2) จากนั้นจึงปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยก็จะประเทศอริยะอย่างแท้จริง และเป็นแบบอย่างที่ดีเด่นของโลกต่อไปเมื่อพระธรรมนำการเมือง เป็นปัจจัยให้การเมืองถูกต้อง การเมืองถูกต้องเป็นปัจจัยให้การปกครองถูกต้อง การปกครองถูกต้องเป็นปัจจัยระบบเศรษฐกิจมั่งคั่ง เศรษฐกิจมั่งคั่งเป็นปัจจัยให้การดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นไปในทางกุศล สันติสุข เป็นลำดับไป หรือเป็นไปตาม กฎอัมฤตปัจจัยตา ฝ่ายบวกที่ว่า เมื่อสิ่งนี้เป็นธรรม (เหตุคือ ระบอบฯ เป็นธรรม) สิ่งนี้จึงเป็นธรรม (ผลคือ รัฐบาลปกครองอย่างเป็นธรรม) ก็จะเป็นปัจจัยให้เศรษฐกิจและสังคมเป็นธรรม เป็นลำดับไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนทางความคิดประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ต้องขับเคลื่อนจาก 1) การให้บุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ เสรีภาพ คือ สิทธิ เป็นสิทธิในการคิดและการกระทำที่ปราศจากพันธนาการ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางส่วนตัว หรือทางการเมือง สิทธิทางส่วนตัว เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการแสวงหาความสุข ฯลฯ สิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกสิทธิทางการเมือง สิทธิในการ

เลือกตั้ง สิทธิในการเปลี่ยนรัฐบาล ฯลฯ การที่บุคคลใช้สิทธิโดยปราศจากพันธนาการ คือ การที่บุคคลมีเสรีภาพ บุคคลย่อมมีเสรีภาพไม่ว่าภายใต้ระบอบใด ๆ เพราะบุคคลไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยปราศจากเสรีภาพอย่างสิ้นเชิง ต่างแต่ว่าเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่ารูปใด ๆ เป็นเสรีภาพบริบูรณ์ เสรีภาพในระบอบเผด็จการไม่ว่ารูปใด ๆ เป็นเสรีภาพไม่บริบูรณ์ เช่น ในประเทศสวีเดนเป็นเสรีภาพบริบูรณ์ ในประเทศไทยเป็นเสรีภาพไม่บริบูรณ์ เพราะสวีเดนเป็นระบอบประชาธิปไตยส่วนไทยเป็นระบอบเผด็จการ ในระบอบประชาธิปไตย การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ย่อมทำให้ได้มาซึ่งแนวทางความคิดที่ดีที่สุด อันจะส่งผลให้ได้มาซึ่งนโยบายที่ดีและนำความผาสุกมาสู่คนส่วนรวม แลเป็นการให้บุคคลมีเสรีภาพ ทำให้บุคคลเกิดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ฉะนั้นในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ ประชาชนจึงมีจิตสำนึกในการรักษาระเบียบวินัยด้วยความสมัครใจ อำนาจอธิปไตยเป็นหลักคู่กับเสรีภาพ ในฐานะที่เสรีภาพขึ้นต่ออำนาจอธิปไตย เพราะผู้ปกครองยอมให้เสรีภาพอย่างเต็มที่แก่ตนเองเสมอไป ดังนั้นในระบอบเผด็จการซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของคนส่วนน้อย คนส่วนน้อยจึงมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ และในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน บุคคลทั่วไปจึงเสรีภาพบริบูรณ์

2) ความเสมอภาค เป็นหลักการปกครองอีกหลักหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยต่อจากอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ คือ ความเท่าเทียมกันของคนทุกคน ลัทธิประชาธิปไตยยึดหลักธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดมาแล้วย่อมมีความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ แต่มนุษย์แต่ละคนเมื่อเกิดมาแล้วไม่เหมือนกัน บางคนแข็งแรง บางคนอ่อนแอ บางคนฉลาดมาก บางคนฉลาดน้อย บางคนมีความสามารถ บางคนมีความสามารถน้อย บางคนมีความทะเยอทะยานมาก บางคนมีความทะเยอทะยานน้อย ดังนั้นการที่จะกำหนดให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในทุกสิ่งทุกอย่าง จึงขัดกับหลักธรรมชาติของมนุษย์และเพี้ยนผิดตามธรรมชาติของมนุษย์ระบอบประชาธิปไตยจึงกำหนดว่าเมื่อประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือประเทศหรืออำนาจอธิปไตย ประชาชนทุกคนจึงมีความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในการแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ความหมายโดยสาระสำคัญของความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย คือ คนทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยแบ่งออกเป็น 3 ประการคือ ความเสมอภาคในกฎหมาย (Equality before the law) ความเสมอภาคในการออกเสียง (Equality in vote) ความเสมอภาคในโอกาส (Equality in Opportunity) ในปัจจุบันประชาชนชาวไทยไม่มีความเสมอภาคกัน ทั้งในฐานะเป็นคนไทยและในฐานะที่เป็นมนุษย์ เพราะลักษณะการปกครองของไทยเป็นระบบเผด็จการ จึงจำเป็นต้องทำการปฏิวัติประชาธิปไตยให้สำเร็จโดยเร็ว เพื่อเปลี่ยนระบอบเผด็จการเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อสถาปนาระบอบประชาธิปไตยขึ้นแล้ว ประชาชนชาวไทยก็จะมีเสมอภาคกัน ในความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งจะยังผลให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมาย ในการออกเสียงในโอกาส สมกับที่เป็นคนไทยและมนุษย์

3) หลักกฎหมาย เป็นหลักการปกครองอีกหลักหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ต่อจากหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน บุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ และความเสมอภาค หลักกฎหมาย คือ หลักนิติธรรม ที่ได้รับรองแล้วว่าถูกต้องเป็นหลักที่ผู้ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชน และต้องยึดถือปฏิบัติตามแม้ว่าองค์กรนิติบัญญัติ เช่น สภาผู้แทนราษฎรจะมีอำนาจออกกฎหมายมาจำกัดเสรีภาพของบุคคลได้ก็ตาม แต่กฎหมายนั้นต้องสอดคล้องกับหลักกฎหมายสย สภาผู้แทนราษฎรจะออกกฎหมายขัดต่อหลักกฎหมาย หรือ หลักนิติธรรมมิได้ และ

4) การปกครองจากการเลือกตั้งเป็นหลักการปกครองหลักสุดท้ายของระบอบประชาธิปไตย ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองจากการเลือกตั้ง แต่อำนาจอธิปไตยไม่ได้เป็นของปวงชน แต่เป็นของกลุ่มผลประโยชน์ผูกขาด

ฉะนั้น จึงต้องเปลี่ยนอำนาจอธิปไตยของกลุ่มผลประโยชน์ผูกขาด มาเป็นอำนาจอธิปไตยของปวงชนเสียก่อน การปกครองจากการเลือกตั้ง จึงเป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ แต่หลักที่เป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน แม้ว่าจะมีหลักอื่น ๆ แต่ไม่มีหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนก็ไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้นจะดูว่าระบอบใดเป็นระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ ก่อนอื่นก็ต้องดูที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนหรือเป็นของคนส่วนน้อย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2550). พัฒนาการการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2564). การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร: พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ.
- ถาวรพรณ์ กำเนิดศิริ. (2564). อำนาจอธิปไตย. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/34856>
- ทวีศักดิ์ อุ่นจิตติกุล. (2555). สารัตถะประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วศิระ จำกัด.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2475). การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นฤตม แปนเจริญ. (2568). อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนกับการเมืองภาคประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรัฐธรรมนูญ.
- ประเวศ วะสี. (2561). (ปฏิรูปประเทศไทย) ปฏิรูปมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2566). ดุสิตโพลเผยคนไทยตระหนักรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2568 จาก <https://www.thaipost.net/politics-news/403167/>
- สุพัตรา จิตตเสถียร. (2563). การแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางการเมืองของไทย: พบทางตันจริงหรือ?. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 8(1), 28-37.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). โลกเปลี่ยน คนปรับ: เตรียมคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโลกหลังโควิด - 19. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- เสกสรร ประเสริฐกุล. (2557). การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิชาษา.
- โอกาส เดพลกล. (2565). การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- Almond, G. A. & Verba, S. (1965). The civic culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston: Little Brown.